

викладачів варто практикувати підготовку публікацій у закордонних виданнях, зокрема у виданнях, включених до науково-метричної бази Web of Science, Scopus.

Враховуючи рекомендації Міністерства освіти України, міжнародні стандарти якості, стандарти вищої освіти спеціальностей, керівництво кафедр регулярно повинно готувати звіти діяльності викладачів та навчання студентів за визначеними критеріями якості та подавати їх до розгляду дирекції інституту для детального аналізу та прийняття управлінських рішень щодо підвищення якості надання освітніх послуг.

Отже, розглянувши сучасний процес реформування вищої освіти в Україні нами було визначено основні концептуальні напрямки забезпечення якості освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Стратегія розвитку Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького на період 2016–2020 років. URL: <https://drive.google.com/file/d/0Bz9Pblt6U8UmMHFTWlozRkZXbFU/view>
3. ISO 9001:2015 «Системи управління якістю». URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>

УДК 378:37.07:005.95]:316.7(043.2)

Фендик О.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту,
Бабяк І.І.,
магістрантка спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
Мукачівський державний університет

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

У нормативних державних документах зацентровано увагу на якість вищої освіти, компетентнісний підхід, універсальність підготовки майбутніх фахівців до вимог ринку праці, на особистісну зорієнтованість освітнього процесу тощо. З-поміж актуальних питань реформування вищої освіти є підготовка нового покоління керівників закладами загальної середньої освіти – професійних, компетентних, відповідальних, добросовісних, спроможних реалізувати державну освітню політику, здатних ефективно виконувати управлінські функції та сприяти інноваційним процесам в освіті.

Здебільшого діяльність керівника полягає у розв'язанні управлінських завдань засобами комунікації. Адже поза комунікацією, без діалогу, взаємодії та взаємного сприйняття людей управлінська діяльність керівника не можлива. Комунікація в управлінні – важливий інструмент розв'язання основних управлінських функцій: організації, мотивації, планування і контролю. З огляду на цей аспект комунікативна культура менеджерів освіти є одним з найважливіших компонентів його професійної культури.

Необхідність формування комунікативної культури майбутніх керівників освіти зумовлена тим, що фахове спілкування є передумовою їхньої ефективної професійної діяльності й передбачає різноманітну та багатопланову взаємодію з дітьми, батьками, педагогічними працівниками, громадськістю, представниками соціальних інституцій тощо. Майбутні керівники закладів освіти будуть безпосередніми учасниками різноманітних комунікативних процесів як вертикальних (ієрархія управління закладом освіти), так і горизонтальних (встановлення міжособистісних взаємин учасників освітнього процесу) – саме тому вони повинні мати сформований високий рівень комунікативної культури, яка сприятиме гармонізації та досягненню позитивних результатів спільної діяльності усіх учасників освітнього процесу.

Різні сторони професійного спілкування порушено в роботах Г. Балла, В. Галузяка, А. Добровича, М. Заброцького, Я. Коломінського, М. Корнева, В. Семиченко, Л. Орбан та ін.

Важливе значення для нашого дослідження мають наукові розвідки таких учених, як: О. Корніяка, Г. М'ясоїд, О.Пищик, Л. Руденко, В. Соколова та ін. У той же час цілий ряд аспектів проблеми комунікативної підготовки майбутніх менеджерів освіти залишається недостатньо дослідженою.

Дослідники розглядають комунікативну культуру як частину професійної культури фахівця (В. Грехнев, І. Зарецька, В. Сластьонін та ін.), комунікативний аспект професійної підготовки (Н. Кузьміна), частина культури особистості (А. Мудрик, В. Саф'янова та ін.).

Уважаємо, що професіоналізм управлінської діяльності керівника закладу освіти – це сукупність компетентностей, які дозволяють суб'єкту (керівнику закладу освіти) професійно здійснювати управлінську діяльність у сучасних соціально-економічних умовах. Крім того, організація освітнього процесу будь-якого закладу освіти залежить від компетентності керівника. Погоджуємося з думкою Г. Тимошко, що компетентність – одна з важливих вимог, яка висувається до керівника. Рівень компетентності визначається його особистими якостями, кваліфікацією (знання, досвід), які дозволяють йому брати участь у прийнятті управлінських рішень [3, с. 278].

Основною складовою, що впливає на результат управлінського рішення, є комунікативна компетентність. Під *комунікативною компетентністю* розуміють сукупність здібностей, знань, умінь і навичок, продукування власних програм діалогової поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування; здатність до активної взаємодії та навчання інших суб'єктів спілкування [2].

Поняття комунікативної культури керівників у нашому дослідженні виступає як складова їх комунікативна компетентності.

Комунікативна культура особистості, за А. Бодальовим, реалізується за допомогою комунікативних знань, умінь і навичок[1].

Поняття «комунікативна культура» розуміємо як динамічне особистісне утворення, яке охоплює засвоєні норми та механізми комунікативної взаємодії, професійно-особистісні якості, мотивації, ціннісні орієнтації, комунікативні, інтерактивні і перцептивні вміння, що сприяє побудові гуманних взаємовідносин і досягненню ефективної взаємодії під час контактів, дозволяє швидко зорієнтуватись у комунікативній ситуації для ефективної реалізації комунікативного задуму та бути конкурентоспроможним керівником закладу освіти. Комунікативна культура як форма діяльності людини виражає сутність загальної культури і проявляється у процесі комунікації.

Процес професійної підготовки майбутнього керівника закладу освіти передбачає розробку поетапної програми формування комунікативної готовності до партнерської взаємодії і розвиток таких комунікаційних навичок та якостей: володіти досконало українською мовою, бути її носієм і зразком правильного мовлення, виявляти здатність ефективно спілкуватися, вміння представити складну інформацію у стислій усній або письмовій формі, конструктивно висловлювати свої думки, аргументувати свою позицію, працювати у команді, засобами комунікації мотивувати суб'єктів освітнього процесу до цілеспрямованого руху, до спільної мети, здатність сприймати думки інших людей, їхнє право на власну позицію, готовність управляти конфліктами, здатність володіти інформаційно-комунікативними технологіями.

У процесі формування готовності майбутніх менеджерів освіти до комунікативної взаємодії важливо навчити їх перетворювати засвоєну теорію комунікації в інструмент своєї професійної дії, тобто бачити прикладні можливості здобутих знань щодо втілення в конкретних ситуаціях в управлінській діяльності. Для вироблення у майбутніх магістрів-управлінців точності й лаконічності висловлювань, усвідомлення і засвоєння ними особливостей професійного мовлення доцільно проводити захисти проєктів, презентацій, дія яких одночасно створює сприятливі умови для саморозкриття особистості, вироблення навичок самопрезентації та самовираження. Аналіз конкретних ситуацій, мозковий штурм, групова дискусія, робота в малих групах, рольові ігри, тренінги, відеоаналіз дозволять активізувати комунікативно-пізнавальну діяльність магістрів, істотно підвищать рівень їх

комунікативної культури та рівень розуміння процесу управлінського спілкування.

Отже, керівник закладу освіти, усвідомлена взаємодія якого з іншими учасниками освітнього процесу, повинен забезпечити спільну активну та скоординовану участь у досягненні мети закладу освіти, а це вимагає від нього належного рівня комунікативної підготовленості. У процесі формування готовності до комунікативної взаємодії майбутніх менеджерів освіти важливо навчити магістрів засвоєну теорію комунікації осмислювати та застосовувати на практиці, бачити прикладні можливості здобутих комунікативних знань щодо конкретних професійно-управлінських ситуацій.

Список використаних джерел

1. Бодалев А. А. Психологическое общение. Москва: Изд-во «Институт практичної психології», Воронеж: Н.П.О, «Модек», 1996. 256 с.
2. Дербеньова А. Г., Кунцевська А. В. Адміністратору школи. Тренінги з розвитку комунікативності вчителів. Харків: Основа, 2010. 191 с.
3. Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика: монографія / за наук. ред. В. В. Олійника. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. 596 с.

УДК 37.018.3 (477.87)

Черепаня М.Т.,
доктор філософії з педагогічних наук,
асистент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Кашула А.А.,
магістрант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
група ОПН-1 мз,
Мукачівський державний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ

Повноцінне функціонування закладу інтернатного типу також у значній мірі залежить від рівня професійної компетентності управлінського та педагогічного персоналу [3]. Концептуальні організаційно-управлінські засади діяльності інтернатних закладів ґрунтуються на положеннях Конституції України (1996), Законів України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (2001), «Про загальну середню освіту» (1999), «Про охорону дитинства» (2001), а також регулюються актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими законодавчими актами в галузі освіти та охорони дитинства. Також становлення інституційних форм виховання регулюється ратифікованими в Україні міжнародними документами – «Конвенція ООН про права дитини» (1989), «Конвенція про права осіб з інвалідністю» (2006), Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами (1994). У контексті реформування інтернатних форм виховання важливим було прийняття Закону «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (2005), яким визначено основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, серед яких: створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї; виховання та утримання дітей за принципом родинності; сприяння усиновленню дітей, створення системи заохочення та підтримки усиновлювачів та ін. [1].

В історико-педагогічному вимірі питання становлення, розвитку та діяльності закладів інтернатного типу вивчали В. Виноградова-Бондаренко, Л. Гребінь, В. Золотоверх, О. Парашевіна, І. Плугатор, В. Покась, Л. Рябкина, Т. Янченко та ін. Також заслуговують на увагу наукові розробки, пов'язані із особливостями організації та діяльності закладів інтернатного типу в Україні (В. Вугрич, С. Гончаренко, Ю. Кахіані, Б. Кобзар, А. Машкаринець-Бутко, Г. Покиданов, В. Слюсаренко, Є. Чернишова та ін.); їх управління (Б. Кобзар, В. Покась, В. Слюсаренко та ін.).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>